četrtek, 14. november 2019

P9_TA(2019)0058

Kriminalizacija spolne vzgoje na Poljskem

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 14. novembra 2019 o kriminalizaciji spolne vzgoje na Poljskem (2019/2891(RSP))

(2021/C 208/05)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju Splošne deklaracije o človekovih pravicah z dne 10. decembra 1948,

— ob upoštevanju ciljev trajnostnega razvoja Organizacije združenih narodov,

— ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija), ki je bila dana na voljo za podpis 11. maja 2011,

— ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo (Lanzarotska konvencija) z dne 25. oktobra 2007,

— ob upoštevanju Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW) z dne 18. decembra 1979,

— ob upoštevanju Konvencije o otrokovih pravicah z dne 20. novembra 1989,

— ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina),

— ob upoštevanju deklaracije in izhodišč za ukrepanje, sprejetih na četrti svetovni konferenci o ženskah 15. septembra 1995 v Pekingu, ter poznejših končnih dokumentov, sprejetih na posebnih zasedanjih OZN Peking + 5 (2005), Peking + 15 (2010) in Peking + 20 (2015),

— ob upoštevanju mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju, ki je potekala leta 1994 v Kairu, in njenega akcijskega programa,

— ob upoštevanju mednarodnih tehničnih smernic Unesca o spolni vzgoji iz leta 2018,

— ob upoštevanju operativnih smernic Sklada Združenih narodov za prebivalstvo (UNFPA) za celovito spolno vzgojo iz leta 2014,

— ob upoštevanju standardov za spolno vzgojo v Evropi, ki sta jih razvila Regionalni urad za Evropo Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) in nemški zvezni center za zdravstveno vzgojo,

— ob upoštevanju poročila komisarja Sveta Evrope za človekove pravice z dne 4. decembra 2017 o spolnem in reproduktivnem zdravju ter pravicah žensk v Evropi,

— ob upoštevanju sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 20. junija 2017 v zadevi *Bayev in drugi* proti *Rusiji*,

— ob upoštevanju Direktive 2011/93/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji ([1]) in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ z dne 22. decembra 2003 o boju proti spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji ([2]),

— ob upoštevanju raziskave o lezbijkah, gejih, biseksualcih in transspolnih osebah v Evropski uniji, ki jo je leta 2019 objavila Agencija za temeljne pravice,

— ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Poljski, zlasti resolucije z dne 15. novembra 2017 o spoštovanju načela pravne države in demokracije na Poljskem ([3]),

— ob upoštevanju poročila Odbora za pravice žensk in enakost spolov z dne 10. julija 2017 o misiji na Poljskem od 22. do 24. maja 2017,

— ob upoštevanju poročila o misiji Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve z dne 3. decembra 2018 po napotitvi ad hoc delegacije na Poljsko o stanju na področju pravne države (od 19. do 21. septembra 2018),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. februarja 2019 o nazadovanju na področju pravic žensk in enakosti spolov v EU ([4]),

— ob upoštevanju člena 132(2) Poslovnika,

A. ker je iniciativa „Stop pedofiliji“ 17. julija 2019 poljskemu sejmu predložila državljansko pobudo za zakon o spremembi člena 200b poljskega kazenskega zakonika;

B. ker je sejm po parlamentarnih volitvah in ponovnem sklicu parlamenta 15. oktobra 2019 razpravljal o osnutku zakona v prvi obravnavi in 16. oktobra 2019 zavrnil predlog o zavrnitvi predloga zakona; ker je pričakovati, da se bo zakonodajna obravnava osnutka zakona po uvodni seji novoizvoljenega sejma 12. novembra 2019 nadaljevala;

C. ker naj bi bil namen zakona spremeniti veljavno zakonodajo o preprečevanju in kazenskem pregonu pedofilije; ker je enačenje spodbujanja pedofilije z zagotavljanjem celovite spolne vzgoje za mlade skrb zbujajoče, zmotno in škodljivo;

D. ker osnutek zakona vsebuje določbo, da se vsaka oseba, ki javno spodbuja ali odobrava spolne odnose mladoletnikov, kaznuje z zaporno kaznijo do dveh let;

E. ker naj bi se novi zakon uporabljal tudi za primere uporabe množičnega obveščanja za spodbujanje ali odobravanje spolnih odnosov ali druge spolne dejavnosti mladoletnikov ter v okviru poklicev, povezanih z izobraževanjem, zdravljenjem ali nego ali skrbništvom mladoletnikov – v teh primerih je zagrožena zaporna kazen do treh let; ker so bili celo podani predlogi za povečanje te kazni na pet let;

F. ker bi take določbe dejansko kriminalizirale celovito spolno vzgojo mladoletnikom pod pretvezo, da preprečujejo pedofilijo, in bi se med drugim nanašale na učitelje in vzgojitelje, aktiviste, delavce v zdravstvenem varstvu, psihologe, založnike in novinarje ter celo starše ali zakonite skrbnike;

G. ker ustavno načelo sorazmernosti pomeni, da zakonodajalci nimajo neomejene pristojnosti za določanje pravil kazenskega prava, in ker bi bilo treba kazensko pravo uporabiti le kot ukrep v skrajni sili v skladu z načelom *ultima ratio*; ker je osnutek zakona v nasprotju s tem načelom;

([1]) UL L 335, 17.12.2011, str. 1.
([2]) UL L 13, 20.1.2004, str. 44.
([3]) UL C 356, 4.10.2018, str. 44.
([4]) Sprejeta besedila, P8_TA(2019)0111.

četrtek, 14. november 2019

H. ker je Poljska ratificirala Istanbulsko konvencijo, Lanzarotsko konvencijo, Konvencijo o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in Konvencijo o otrokovih pravicah ter je v skladu z mednarodnim pravom na področju človekovih pravic dolžna zagotoviti dostop do celovite spolne vzgoje in obveščanja, tudi glede tveganj spolnega izkoriščanja in zlorab, ter izpodbijati spolne stereotipe v družbi;

I. ker je spolna in zdravstvena vzgoja v takšni ali drugačni obliki v 20 državah članicah že obvezna; ker nekatere države članice, vključno s Poljsko, ne izpolnjujejo standardov za spolno vzgojo v Evropi, ki jih je oblikovala Svetovna zdravstvena organizacija;

J. ker je celovita spolna vzgoja učni proces z učnim načrtom, ki zajema poučevanje in učenje o kognitivnih, čustvenih, telesnih in družbenih vidikih spolnosti, njen namen pa je otroke in mlade opremiti z znanjem, spretnostmi, stališči in vrednotami, ki jim bodo omogočili zaščito svojega zdravja, dobrega počutja in dostojanstva; ker bi celovita spolna vzgoja otrokom in mladim omogočila razvoj spoštljivih družabnih in spolnih odnosov ob upoštevanju vpliva, ki ga imajo njihove odločitve na njihovo lastno dobrobit in dobrobit drugih; ker bi poleg tega otrokom in mladim za vse življenje omogočila, da razumejo in zaščitijo svoje pravice;

K. ker je celovita spolna vzgoja eden od glavnih instrumentov za izpolnitev zavez, danih ob 25. obletnici mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju (ICPD25), in sicer da bi dosegli ničelno stopnjo neizpolnjenih potreb po načrtovanju družine, smrti mater, ki jih je mogoče preprečiti, ter nasilja na podlagi spola in praks, ki so škodljive za ženske, dekleta in mlade;

L. ker je v skladu z Listino o temeljih pravicah, Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice spolno in reproduktivno zdravje žensk sestavni del človekovih pravic, vključno s pravico do življenja in dostojanstva, varovanja pred nečloveškim ali poniževalnim ravnanjem, pravico do zdravstvenega varstva, zasebnosti in izobraževanja ter prepovedjo diskriminacije, kar se odraža tudi v poljski ustavi;

M. ker je mogoče osnutek zakona razumeti kot dodaten poskus omejevanja spolnih in reproduktivnih pravic na Poljskem v zadnjih letih; ker je bil poskus nadaljnje omejitve pravice do splava leta 2018 ustavljen zaradi množičnega nasprotovanja poljskih državljanov na pohodih na t. i. črni petek;

N. ker je Evropsko sodišče za človekove pravice navedlo, da v občutljivih zadevah, na primer med javno razpravo o spolni vzgoji, pri kateri morajo biti mnenja staršev, izobraževalne politike in pravica tretjih oseb do svobode izražanja uravnotežene, organi oblasti nimajo druge izbire, kot da uporabijo merila objektivnosti, pluralizma, znanstvene točnosti in nenazadnje tudi uporabnosti posebne vrste informacij za mlado občinstvo;

O. ker številni otroci in najstniki intimne odnose najprej spoznavajo prek pornografije, zlasti na spletu, in nasprotujočih si sporočil svojih vrstnikov; ker je v tem okviru spolna vzgoja še toliko pomembnejša, saj zagotavlja orodja, ki jih mladi potrebujejo za varno plovbo po internetu in v družbenih medijih, zlasti da ne postanejo žrtve spletnega navezovanja stikov za spolne namene, da lažje razumejo vsebine, ki si jih ogledujejo, ter da znajo poiskati informacije, ki temeljijo na dejstvih, in jih ločiti od spolnih stereotipov in seksizma;

P. ker se lahko mladoletniki ob pomanjkljivem znanju soočajo tudi z ovirami pri dostopu do kontracepcije, na primer zaradi omejevalne zakonodaje in politik v zvezi z zagotavljanjem kontracepcijskih sredstev; ker so lahko najstniki, četudi imajo dostop do kontracepcijskih sredstev, odvrnjeni od njihove uporabe zaradi stigmatizacije, povezane z zunajzakonsko spolnostjo in/ali uporabo kontracepcije, strahu pred stranskimi učinki ali pomanjkljivega znanja o pravilni uporabi kontracepcijskih sredstev; ker poljska zakonodaja glede starostne meje za privolitev v spolni odnos določa, da so najstniki, starejši od 15 let, pravno sposobni za privolitev v spolna dejanja; ker za pridobitev recepta za kontracepcijska sredstva še vedno potrebujejo soglasje skrbnika;

Q. ker je spolno nasilje močno razširjeno, zlasti med mladoletniki, in bi ga bilo treba odpraviti; ker so najstniške nosečnosti še vedno velik socialni problem in lahko prispevajo k umrljivosti mater in otrok; ker celovita spolna vzgoja pomaga odpraviti stereotipe o spolih in preprečuje nasilje na podlagi spola;

1. opozarja, da je spolno zdravje temeljnega pomena za splošno zdravje in dobrobit posameznikov, parov in družin, nenazadnje pa tudi za socialni in gospodarski razvoj skupnosti in držav, ter da je dostop do zdravja, vključno s spolnim in reproduktivnim zdravjem, človekova pravica;

2. izraža globoko zaskrbljenost zaradi skrajno nejasnih, širokih in nesorazmernih določb v osnutku zakona, katerih namen je dejansko inkriminirati spolno vzgojo mladoletnikov, njihovega področja uporabe, ki lahko zajema vse osebe, zlasti pedagoge, usposobljene za spolno vzgojo, vključno z učitelji, zdravstvene delavce, avtorje, založnike, organizacije civilne družbe, novinarje in starše ali zakonite skrbnike, ter zagrožene kazni, in sicer do tri leta zaporne kazni za poučevanje o spolnosti, zdravju in intimnih razmerjih ljudi; je še vedno zaskrbljen, da bo imel ta osnutek zakona negativen učinek na pedagoge in da je ena od glavnih ovir pri spolni vzgoji dejstvo, da pedagogi niso deležni podpore;

3. znova odločno poudarja, da je dostop do izčrpnih in starosti primernih informacij o spolu in spolnosti ter dostop do spolnega in reproduktivnega zdravstvenega varstva, vključno s spolno vzgojo, načrtovanjem družine, kontracepcijskimi metodami ter varnim in zakonitim splavom, bistvenega pomena za oblikovanje pozitivnega in spoštljivega pristopa k spolnosti in spolnim odnosom, poleg možnosti varne spolne izkušnje brez prisile, diskriminacije in nasilja; spodbuja vse države članice, naj uvedejo celovito in starosti primerno spolno vzgojo in vzgojo o odnosih za mlade v šolah;

4. opozarja, da je tako izobraževanje nujen del šolskega učnega načrta za izpolnitev standardov Svetovne zdravstvene organizacije glede izobraževanja in zaščite mladih; zatrjuje, da bi moralo tako izobraževanje vključevati teme, kot so spolna usmerjenost in spolna identiteta, spolno izražanje, odnosi in pozitivna privolitev, ter informacije o negativnih izidih ali pogojih, kot so spolno prenosljive okužbe in HIV, nezaželena nosečnost, spolno nasilje in škodljive prakse, kot sta spletno navezovanje stikov za spolne namene in pohabljanje ženskih spolnih organov;

5. opozarja, da je izobraževanje, poleg tega, da je samostojna temeljna pravica, osnovni pogoj za uživanje drugih temeljnih pravic in svoboščin, zagotovljenih v členu 2 Pogodbe o Evropski uniji (PEU), poljski ustavi in Listini; poudarja, da pomanjkljive informacije in izobrazba o spolu in spolnosti mladih ne varujejo, temveč ogrožajo varnost in dobrobit zlasti mladih, ki so bolj izpostavljeni tveganju, saj so zaradi tega bolj ranljivi in slabše opremljeni za prepoznavanje spolnega izkoriščanja, zlorabe in nasilja, vključno z nasiljem v družini in spletnimi oblikami zlorab, kot so kibernetsko nasilje, spletno nadlegovanje in pornografija iz maščevanja; meni, da celovita spolna vzgoja pripomore tudi k pozitivnim rezultatom na področju enakosti spolov, vključno s preoblikovanjem škodljivih norm glede spola in odnosa do nasilja na podlagi spola, ter tako pomaga preprečevati nasilje intimnih partnerjev in spolno prisilo, prekiniti molk v zvezi s spolnim nasiljem, izkoriščanjem ali zlorabo in mlade spodbuditi, da poiščejo pomoč;

6. poudarja pomen zdravstvene in spolne vzgoje, zlasti deklet in mladih lezbijk, gejev, biseksualcev, transseksualcev in interseksualcev, ki najbolj občutijo posledice nepravičnih norm glede spola; poudarja, da mora takšno izobraževanje vključevati poučevanje mladih o odnosih, ki temeljijo na enakosti spolov, privolitvi in medsebojnem spoštovanju kot načinu preprečevanja in boja proti spolnim stereotipom, homofobiji, transfobiji in nasilju na podlagi spola; ugotavlja, da spolna vzgoja ne pomeni zgodnejše spolne dejavnosti;

7. opozarja, da člen 23 Direktive 2011/93/EU vsebuje poziv državam članicam, tudi Poljski, naj sprejmejo ustrezne ukrepe z ustreznimi organizacijami civilne družbe, s katerimi bi povečali ozaveščenost in zmanjšali tveganje, da otroci postanejo žrtve spolne zlorabe ali izkoriščanja;

8. priznava pomembno vlogo civilne družbe pri zagotavljanju spolne vzgoje; poziva k ustreznemu financiranju tovrstnih organizacij prek različnih instrumentov financiranja na ravni EU, kot so program za pravice in vrednote v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 ter drugi pilotni projekti EU, ki bi lahko vplivali na to področje;

9. obsoja nedavno dogajanje na Poljskem, katerega namen je razširjanje napačnih informacij, stigmatizacija in prepoved spolne vzgoje, zlasti pa ostro, neprimerno in napačno vsebino utemeljitve v osnutku zakona; poziva poljski parlament, naj ne sprejme predlaganega osnutka zakona ter naj zagotovi, da bodo imeli mladi dostop do celovite spolne vzgoje in da bodo tisti, ki zagotavljajo tovrstno vzgojo in informacije, deležni podpore, da svoje delo opravljajo objektivno in na podlagi dejstev;

10. poziva Svet, naj to vprašanje in druge domnevne kršitve temeljnih pravic na Poljskem obravnava v okviru svojih tekočih predstavitev razmer na Poljskem v skladu s členom 7(1) PEU;

11. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Komisiji in Svetu, predsedniku, vladi in parlamentu Poljske ter vladam in parlamentom držav članic.